

VISIBILITZAR LA TORTURA PER ERADICAR-LA

El nostre objectiu és l'eradicació de la tortura

No hem acudit al Tribunal Europeu de Drets Humans a recrear-nos malaltissament en un fet del passat; tampoc és la nostra intenció particularitzar-lo, tal com els agradaria potser a alguns per tranquil·litzar les seves consciències amb l'esperança de creure que el nostre cas fou això, un cas excepcional, un error. No: hi hem acudit per fer memòria de les circumstàncies que van possibilitar que fóssim torturats, i que possibiliten que la tortura continui sent una pràctica habitual a l'Estat espanyol. Però també volem tenir la mirada posada en el futur, ja que **el nostre objectiu és eradicar la tortura**

Els funcionaris que ens van torturar actuaven en el marc de la legislació antiterrorista

L'estiu de 1992 vam ser torturats per la Guàrdia Civil. Ara bé, aquest fet no va ser el producte d'uns funcionaris que es van extralimitar, sinó que aquests es van limitar a capturar-se tal com s'esperava d'ells. **Aquests funcionaris van actuar en el marc d'una legislació**, aprovada per la majoria de les forces polítiques parlamentàries, que està concebuda perquè la tortura sigui possible; encara més: està ideada per afavorir-la. Aquest és l'objectiu fonamental de la incomunicació dels i les detinguts/des durant un període de cinc dies. Recordem, en aquest sentit, les paraules d'un expresident del govern espanyol va expressar nitidament aquest pensament quan va afirmar que la democràcia també es *defensava* des de "les clavegueres".

Aquest funcionaris comptaren amb la connivència de la judicatura i els metges forenses

Però n'hi ha més: els funcionaris de la Guàrdia Civil van comptar amb l'ajut i/o **la connivència** de dos estaments oficials més: **la judicatura i els metges forenses vinculats a l'Audiència Nacional**. Dels primers només cal observar la celeritat amb què les diferents instàncies judicials van arxivar les nostres denúncies sense ni tan sols investigar-les.

L'exploració mèdica va ser feta a corre-cuita en un cambra bruta i mal il·luminada, que feia impossible la detecció de la tortura que es practica actualment

Dels segons, ens limitarem a dir que **no es pot considerar un reconeixement mèdic seriós una inspecció ocular feta a corre-cuita en una cambra bruta i mal il·luminada**, la qual no permet detectar la gran majoria de mètodes de tortura que es practiquen actualment. En aquest sentit és interessant apuntar les paraules del metge forense Benito Morentín, el qual en un article de juny de 2002 afirmava allò que bens pocs de la seva professió s'atrevirien a dir públicament:

«¿Disposa la Medicina Forense d'instruments diagnòstics específics i sensibles per al diagnòstic de tots els mètodes de tortura física i psicològica? Resposta: no. La intervenció mèdico-forense no és capaç de demostrar les tècniques d'asfíxia com la bossa, la banyera; no és capaç de provar els cops "ben donats" que no deixin hematomes; no és capaç d'evidenciar l'obligació de realitzar activitats físiques fins l'esgotament, el manteniment en postures fixes no naturals durant llargs períodes de temps; no és capaç de diagnosticar la privació d'aigua, de menjar, de llum, de son; no és capaç d'objectivar la nuesa forçada, l'assetjament sexual, la tortura psicològica, les amenaces, les humiliacions, els simulacres d'execució, les intimidacions, etcètera. Per a la medicina forense l'absència de lesions físiques objectives no exclou la pràctica de la tortura. Igual que l'absència de lesions físiques en una víctima de violació no exclou que la violació hagi ocorregut.»

La invisibilitat mediàtica de la tortura afavoreix la seva pràctica

Finalment, en aquest context cal tenir en compte els mitjans de comunicació i els/les productors/es d'opinió publicada. **El 1992 la tortura va traspasar parcialment** (i insistim que només va ser parcialment) **la invisibilitat mediàtica**, però no és l'habitual; a més, alguns dels periodistes (Jordi Vendrell

o Salvador Alsius, per exemple¹) que van intentar trencar aquest silenci ho van pagar carament. L'habitual, cal remarcar-ho, és el silenci sobre aquesta realitat i molt sovint la criminalització de les víctimes o la suspicàcia respecte del que expliquen.

Cal portar a l'esfera pública l'existència de la tortura per acabar amb l'opacitat amb que és tractat el tema

Mirem, però, cap al futur. **Què s'hi pot fer?** Millor dir: **què cal fer per eradicar la tortura?** En primer lloc, cal portar-la a l'esfera pública per acabar d'aquesta manera amb l'opacitat. Per assolir aquest objectiu és urgent que a la tasca dels col·lectius, polítics o humanitaris, que des de fa anys denuncien als Països Catalans la pràctica de la tortura, s'hi incorporin tres agents fonamentals: determinades forces parlamentàries; determinats mitjans de comunicació, els que estan menys vinculats als ressorts del poder polític i econòmic; i un bon grapat dels/les productors/es d'opinió publicada. Cal, d'una banda, que determinats partits polítics es defineixin i mostrin una voluntat inequívoca d'eradicar aquest crim contra la humanitat. I d'altra banda, que els mitjans i opinadors/res col·laborin a trencar el mur del silenci que actualment envolta la tortura al nostre país.

Cal treballar per a què s'implementin les recomanacions dels organismes internacionals en relació a l'Estat espanyol

En segon lloc, un cop s'hagi aconseguit visibilitzar la tortura, cal implementar les mesures que diversos organismes internacionals (Amnistia Internacional, Comitè Europeu per la Prevenció de la Tortura, Comitè contra la Tortura de les Nacions Unides i l'Acció de Cristians per l'Abolició de la Tortura) proposen des de fa temps per prevenir-la:

1. Derogació de l'article 520 bis de la Llei d'Enjudiciament Criminal, que permet la prorroga de la detenció i la total incomunicació de les persones detingudes fins un màxim de 5 dies.
2. Derogació de l'article 527 de la Llei d'Enjudiciament Criminal, que impedeix que la persona detinguda designi en principi un lletrat de lliure elecció i sigui assistit per aquest en les declaracions policials i judicials.
3. Possibilitat de ser reconegut per un metge de lliure elecció.
4. Enregistrament en vídeo de tots interrogatoris i diligències que es facin durant la detenció.
5. Persecució efectiva i exemplar de la tortura per part de l'Estat, ja que fins ara la pràctica ha estat en molts casos arxivar les denúncies sense dur a terme cap investigació i indultar els pocs membres dels cossos policials condemnats pel delicte de tortura a penes irrisòries.

Per acabar, volem insistir que el nostre cas no va ser una anècdota ni cap excés. Ni tampoc va ser el darrer. Aquest és el veritable problema que hem d'encarar.

Ramon Lòpez, Vicent Conca i Ramon Piqué en nom del col·lectiu de demandants

¹ Periodistes que van ser apartats de les seves funcions per haver-se fet ressò de les tortures en els seus espais habituals.